

Föreningen Saltå By

153 91 JÄRNA

Huvudman

Föreningen Saltå By

Ärendet

Tillsyn enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade av Åtgärde västra och Åtgärde östra i Järna.

Socialstyrelsens beslut

Ärendet avslutas.

Bakgrund

Socialstyrelsen har sedan 1 januari 2010 ansvar för tillsyn av offentlig och enskild verksamhet inom socialtjänsten. Inspektion av bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt 9 § 8. LSS ska enligt 11 § förordningen om stöd och service till vissa funktionshindrade omfatta regelbundna inspektioner. Inspektioner ska göras minst två gånger per år. Vid inspektionen ska tillsynsmyndigheten samtala med de barn och ungdomar som samtycker till detta. Tillsynens syfte 2010 är att granska hur verksamheten tillgodoser barnen och ungdomarnas behov av stöd främst med inriktning på barns säkerhet och delaktighet. Inspektionen kan vara anmäld eller oanmäld.

Underlag

Socialstyrelsen gjorde inspektion på Åtgärde västra och östra, föranmält, den 29 september 2010. Inför inspektionen begärde Socialstyrelsen in uppgifter om de som har sitt boende i verksamheten och uppgifter om personalen. Vid inspektionen hölls intervjuer med föreståndaren och respektive personalgrupp. Socialstyrelsen samtalade också med fyra ungdomar. Genomförandedokumentationen har vidare granskats i syfte att ytterligare kartlägga ungdomarnas/vårdnadshavares delaktighet i insatsens genomförande.

Sammanställd information från tillsynsbesöket har skickats till föreståndaren för faktagranskning, vilkens synpunkter har beaktats.

Redovisning av tillsyn

Beskrivning av verksamheten

Tillsynen avser verksamheterna Ågärde västra och Ågärde östra som ingår i den administrativa enheten Ågärde. Verksamheterna drivs av Föreningen Saltå by och är två av sex boendeverksamheter enligt 9 § 8. LSS som ligger i Järna och drivs av Föreningen Saltå by. Ågärde västra och Ågärde östra är belägna i ett parhus med närhet till naturen och Föreningen Saltå Bys övriga verksamheter. På området finns även skola, medarbetarbostäder, vuxenboenden och en daglig verksamhet. Ågärde har tillstånd enligt 23 § LSS för 10 platser fördelade på 5 platser per verksamhet. Verksamheten arbetar utifrån antroposofisk läkepedagogik och socialterapi. Verksamheten riktar sig till ungdomar med utvecklingsstörning, autism eller autismliknade tillstånd som omfattats av personkretsen enligt 1 § 1 LSS. Vid tillsynsbesöket var samtliga platser belagda. På enheten Ågärde västra bor 5 pojkar i åldern 16 till 19 år och på enheten Ågärde östra bor 2 flickor och 3 pojkar i åldern 16 till 20 år. Samtliga ungdomar går i gymnasiesärskolan inom Saltå by.

Personal och bemanning

Ågärde västra och Ågärde östra har separata personalgrupper om fem tjänster i vardera grupp. Respektive verksamhet är bemannad med personal under hela dygnet och båda verksamheterna har sovande jourpersonal nattetid, från kl.22.00 – 07.00 vardag/08.00 helg. Personalomsättningen är låg i respektive verksamhet och erfarna vikarier finns att tillgå vid behov. Personalgrupperna är separerade men samarbete förekommer, framförallt vid fritidsaktiviteter. Majoriteten av personalen i de båda verksamheterna har en grundutbildning med relevans för verksamheten samt att alla utom en har gått eller går socialterapiutbildning eller Spirautbildning i regi av förbundet för antroposofisk läkepedagogik och socialterapi. Fortbildning i form av föreläsningar i olika ämnen ges vidare med regelbundenhet vid personalkonferenserna.

Föreståndaren, vilken överensstämmer med tillståndet, är ansvarig och fördelar sin tid mellan de två verksamheterna: Ågärde västra och Ågärde östra. De tider som inte föreståndaren är i tjänst har personalen tillgång till en jourhavande arbetsledare inom Saltå by. Jouren kan nås alla tider på dygnet då föreståndaren inte är på plats.

Delaktighet

Föräldrar och ungdomar har möjlighet till information om verksamheten på Föreningen Saltå bys hemsida men informationen är inte särskilt

anpassad till de ungdomar som verksamheten vänder sig till. En placering i verksamheten föregås alltid av ett besök och muntlig information. Därefter sker ett besök i verksamheten.

De ungdomar som i dag bor i boendet kommunicerar verbalt och det är ingen som använder sig av alternativ kommunikation. Kommunikationsstöd utarbetas individuellt om och när det uppkommer ett behov hos någon i verksamheten. Personalen har sedan tidigare erfarenhet från alternativa kommunikationssätt. Verksamheten använder pedagogiska och kognitiva stöd för att tydliggöra ungdomarnas vardag såsom tidshjälpmedel, bildscheman för veckans aktiviteter och fotografier på den personal som tjänstgör under veckan.

Alla ungdomar i de två verksamheterna har en utsedd stödperson som de kan vända sig till. Stödpersonen har vidare "utvecklingssamtal" med ungdomen och ett särskilt ansvar i kontakterna med vårdnadshavare/ställföreträdare, skola och andra viktiga kontakter vilket också framgår i verksamhetens policydokument. Genomförandeplaner upprättas tillsammans med respektive ungdom utifrån ungdomens målsättningar med sitt boende. Vid översiktlig granskning av planerna framgår att arbetet med planerna bör utvecklas för att ge tillräcklig information för att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet av insatsen. I respektive verksamhet hålls också elevhusmöten var annan vecka där viktig information förmedlas samt att aktiviteter och rutiner bestäms i samförstånd med eleverna. Personalen uppger att de ständigt är lyhörda för att de ska uppfatta ungdomarnas vilja och önskningsar. Måltider äts gemensamt och ungdomarna har egna dagar där de har möjlighet att delta vid planering, inköp och matlagning. Ungdomarna kan välja på olika former av varierande och regelbundna fritidsaktiviteter.

I verksamheterna finns en regel om att ungdomarna ska lämna ifrån sig sina mobiltelefoner senast kl. 21.00 varje dag. Enligt uppgift från personal och föreståndaren sker detta bara i samförstånd med ungdomarna och ej mot ungdomarnas vilja. I intervjuer med ungdomarna framkommer dock att de inte upplever det som frivilligt. Inom ramen för verksamheten erbjuds i en näraliggande byggnad tv-tittande då tv saknas respektive hus. Gällande tillgång till datorer har ungdomarna utöver tillgången i skolan också möjlighet att vid regelbundna besök på biblioteket i Järna och Södertälje boka in sig på bibliotekets datorer. För särskilt angelägna datorbehov finns det efter godkännande från personal möjlighet att använda datorn på föreståndarens kontor.

När ungdomen flyttar in i boendet så är rummen redan möblerade men det är upp till var och en av eleverna om de vill ta med egna möbler. Det finns en gästlägenhet som vårdnadshavare eller ställföreträdare kan använda då de besöker ungdomarna.

Säkerhet

Pågående placeringar i respektive verksamhet står i överensstämmelse med huvudmannens tillstånd enligt 23 § LSS.

Verksamheten har rutiner för skyldigheten att vaka över och att anmäla allvarliga missförhållanden enligt 24 a § LSS och personalen känner till innebörden. Personalen har även kännedom om bestämmelserna om anmälan enligt 14 kap 1 § SoL om barn som kan behöva skydd. Det finns rutiner i form av handlingsplaner vid hot och våld, likabehandling och kränkande särbehandling. Samtliga rutiner är skriftliga och finns i verksamhetspärmen. Båda personalgrupperna har god kännedom om detta. Det saknas skriftliga rutiner för att förebygga att ungdomen skadar sig själv med hänvisning till att problematiken inte är aktuell i verksamheterna idag. Brandlarm finns i lokalerna. Personalen deltar i en lokal brandskyddsövning varje år och i samband med nyanställning. Ungdomarna har inte deltagit i övningarna då personalen bedömt att de skulle kunna skapa en oro hos dem.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

- 5 - 7 §§, 9 § 8, 9c §, 23 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- 3 § förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- S. 81 Regeringens prop. 1992/93:159
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:11) om tillämpningen av 24 a § LSS (ändrad genom SOSFS 2009:25).
- 14 kap 1 § Socialtjänstlagen (2001:453)

Enligt 6 § LSS ska verksamheten enligt bestämmelserna i LSS vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Insatser enligt LSS bygger på frivillighet och innebär att man inte kan vidta åtgärder mot den enskildes vilja.

Socialstyrelsens bedömning

Utifrån de olika uppgifter Socialstyrelsen har fått kring verksamhetens hantering av enskildas telefoner bör huvudmannen förvissa sig om att samtlig personal är införstådda med tillämpliga bestämmelser och att insatser som ges enligt LSS bygger på frivillighet.

Ett omhändertagande av egendom kan inte göras med mindre än att det finns laglig grund eller samtycke från den enskilde till åtgärden. Att

vårdnadshavare, legal företrädare eller placerande nämnd samtycker till åtgärden innebär inte per automatik att verksamheten kan låta bli att inhämta den enskildes samtycke. En enskild som förstår vad saken gäller bör också informeras om att åtgärderna är frivilliga. En åtgärd som får vidtas med den enskildes samtycke kan vara en tvångsåtgärd om den vidtas mot den enskildes vilja. Den enskilde har rätt att när som helst återkalla ett lämnat samtycke.

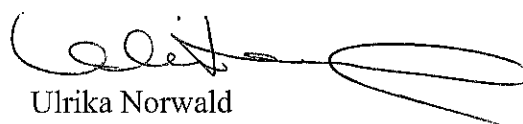
Utöver ovanstående upplysning uppfyller verksamheten huvudsakligen lagstiftningen och dess intentioner i de delar som tillsynen avser.

Beslut i detta ärende har fattats av sektionschefen Agneta Krantz. I den slutliga handläggningen har inspektörerna Margareta Svensson och Yvonne Lavrell deltagit. Inspektören Ulrika Norwald har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Agneta Krantz

Ulrika Norwald